

KS/2023:171

KS § 105**Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan; med konsekvensutredning – yttrande****Kommunstyrelsens beslut**

1. Anta yttrande över ”Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan; med konsekvensutredning” samt översända yttrandet till Boverket.

Sammanfattning av förslag till föreskrifterna

Boverket har tagit fram ett förslag till föreskrifter för översiktsplan. Syftet med föreskrifterna är att precisera kraven i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (PBF) för att säkerställa att informationen i en översiktsplan är digitalt utbytbar. Konsekvenser av kraven i PBF och föreskrifterna är att den som är ansvarig för den digitala informationen, och den som producerar sådan information som regleringen omfattar, behöver anpassa sitt arbetssätt och sina digitala verktyg. I detta fall är det i första hand kommunerna som påverkas. Kommunerna måste från den 1 januari 2027 producera översiktsplaner med stöd av programvara som kan uppfylla kraven i föreskrifterna. Detta innebär att kommunerna behöver säkerställa utveckling av egna programvaror eller inköp av färdigutvecklade programvaror innan reglerna blir bindande. De intressenter som vill kunna tillgodogöra sig och bearbeta data behöver kunna hantera informationen i sina programvaror.

Många kommuner arbetar redan i dag med att ta fram digitala planer. För att nå den fulla potential som digitaliseringen möjliggör krävs dock ett regelverk som anger hur informationen ska definieras och identifieras för att den ska kunna överföras, behandlas och tillgängliggöras digitalt.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 maj 2024.

Föreskrifterna ska möjliggöra att en antagen översiktsplan kan tillgängliggöras och behandlas digitalt. Det handlar inte om arbetsprocessen men en antagen översiktsplan, fördjupning eller tematiskt tillägg ska kunna läsas digitalt. Arkiveringen ska fortsatt ske via PDF/A men en PDF/A gäller inte som en digital översiktsplan.

Enligt Boverket så är målet en enhetlig identifiering och beskrivning av lägesbunden information. Det ska enkelt gå att jämföra, överföra och analysera flera kommuners olika översiktsplaner.

Yttrande över Boverkets föreskrifter

Förslag till föreskrifter för digital översiktsplan försöker bemöta de problem som finns idag med att alla kommuner gör på ett eget sätt när översiktsplaner tas fram. Intentionen är god men den når inte fram till syftet med enhetlighet och effektivisering eftersom det bara kommer att handla om informationsöverföring mellan myndigheter. Men den överföringen riskerar att bli svårtolkad då hela databasen byggts enligt en modell som ska täcka in allt och därför blir otydlig och ineffektiv. När det dessutom går att överlappa olika typer av områden blir förvirringen total.

För att kommunens planmonopol ska gälla har det även lagts till en kategori med fri namnsättning och annan markanvändning. Detta gör att ett område kan tolkas på ett sätt i en kommun och på ett annat sätt i en annan kommun. Med fri namnsättning riskerar syftet med förslaget gå helt förlorat och att databasen leder till att kommuner får välja en av två vägar: antingen välja en användning som inte riktigt passar vilket inskränker på kommunens planmonopol eller att hitta på egna namn vilket gör att informationen blir svår att utbyta mellan kommunerna. För att ha en digital samhällsprocess behöver det gå att följa ett mark- eller vattenområde från översiktlig planering till bygglov. Det ska vara tydlig vad kommunen har för intention med en viss geografisk plats. Exempelvis så kan en by vara allt från landsbygd, mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse eller varför inte stadsnära landsbygd? Det går även bra att skriva in fritt vad ett område ska kallas eller att välja annan markanvändning. Varför det inte har valts att utgå från detaljplanens bestämmelser i plankatalogen är mycket märkligt. De är vedertagna och alla som planerar förstår vad de innebär. Föreskrifterna introducerar flera nya och många gånger snarlika definitioner vilket endast leder till att olika personer kommer att göra olika val. Därav missas målet med enhetlighet.

Ytterligare kritik till Boverkets förslag är att det inte handlar om en helhet, det vill säga att ha en helt digital samhällsprocess (i alla fall på sikt), utan endast det antagna dokumentet. Ett jobb behöver göras med att få till hela processen och då är arbetsprocessen det viktigaste. Det bortser förslaget från. Sen kommer kommunerna behöva stötta de i samhället som har svårt att ta till sig digital information under en övergångsperiod, det skulle vara mer intressant att få stöttning i eftersom det är något alla kommuner kämpar med. Alla som arbetar med planprocessen behöver ha samma information, system och digitala lösningar i hela processen inte bara i antagandet. Att endast ta fram föreskrifter för den antagna planen och inte behandla hela processen gör att Boverket känns verklighetsfrånvärd och inte har möjligheten att vara den stöttning som kommuner behöver.

Gagnefs kommun befarar att det kommer bli kostsamt att säkerställa en utveckling av system och program för att genomföra föreskrifterna. Kostnaden påtvingas kommunerna från staten och ska därmed vara finansierat från statligt håll.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, kommunstyrelsens förvaltning, 2023-06-05, 3 sidor.

Remiss om ”Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan; med konsekvensutredning”, Boverket, 2023-03-29, dnr 2787/2022, 6 sidor.

Remiss - Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan; med konsekvensutredning, Boverket, mars 2023, dnr 2787/2022, 54 sidor.

Protokollsutdrag

Boverket

Miljö- och byggnadsnämnden